

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U001816

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-05-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Трояк Яна Олександрівна

2. Yana O. Troiak

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1382-6966

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 032

Назва наукової спеціальності: Історія та археологія

Галузь / галузі знань: гуманітарні науки

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Історія та археологія

Дата захисту: 26-06-2026

Спеціальність за освітою: Фінанси і кредит

Місце роботи здобувача: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125622

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, Черкаси, Черкаський р-н., 18031, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 13982

Повне найменування юридичної особи: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125622

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, Черкаси, Черкаський р-н., 18031, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125622

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, Черкаси, Черкаський р-н., 18031, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 03.19.21, 03.09.55, 06.43

Тема дисертації:

1. Діяльність сільськогосподарської кооперації по інтенсифікації селянських господарств в роки непу
2. Activities of agricultural cooperation on the intensification of peasant farms in the years of the NEP

Реферат/анотація:

1. У дисертації на основі критичного аналізу опрацьованих історичних джерел, здобутків історіографії, сучасної методології з'ясовано характер, ключові чинники, сутність і форми роботи сільськогосподарської кооперації з метою інтенсифікації селянських господарств та зміцнення їх добробуту в умовах непу. Актуалізовано увагу на тому, що як теоретичні, так і практичні механізми діяльності кооперативної системи завдяки вмінню її фахівців мобілізувати організаційні, виробничі та фінансові можливості сприяли вирішенню цілої низки гострих і болючих господарсько-економічних проблем. Сільськогосподарська кооперація України намагалась реалізувати всі господарські резерви, навіть малопомітні, які можна було розшукати в сільському господарстві з метою зростання продуктивності селянської праці, підвищення товарності селянських господарств та їх економічного добробуту. Структуровано значний пласт інформативно насичених даних, критичний аналіз яких дав можливість визначити, що в районах

найбільшого малоземелля саме завдяки вирощуванню доволі трудомісткої культури буряка селянські господарства могли покращити власне економічне становище. Привернуто увагу до того, що фахівці кооперації не були націлені на негайну господарську віддачу, а насамперед піклувались про впровадження раціональних прийомів господарювання в селянське бурякосіяння з метою підвищення господарського потенціалу, а вже потім і на економічний ефект та господарський успіх. Зазначено, що селянам було запропоновано таку модель господарювання, головним постулатом якої було взаємовигідне економічне співробітництво, направлене як на задоволення інтересів власників селянських господарств, так і на інтенсифікацію галузі. Встановлено, що сільськогосподарська кооперація добре розуміла труднощі суспільно-політичного та господарсько-економічного характеру, що постали перед нею, але постійно шукала можливості дієвої допомоги власникам селянських господарств. Серед таких різноманітних форм допомоги селянству був і пошук додаткових шляхів підвищення дохідності селянських господарств. Загалом напрацьований фактологічний матеріал, положення та висновки, які містяться в представленій науковій роботі, аргументовано доводять, що сільськогосподарська кооперація, вдало поєднавши наявність постійно зростаючих фінансово-господарських можливостей, господарський досвід та організаційно-управлінські функції, змогла за досить короткий час продемонструвати, що селянські господарства за належної підтримки їх засобами виробництва, розробки ефективного механізму збуту сировини змогли зміцнити, стати самодостатніми і досягнути господарського успіху. Напрацювання здобувача розширюють сучасні уявлення щодо характеру, ключових чинників, сутності та форм роботи української сільськогосподарської кооперації в роки непу і можуть слугувати для подальших розробок питань механізмів функціонування кооперативного руху в Україні.

2. The work is done on the basis of the critical analysis of the processed historical sources, achievements of historiography and modern methodology. The author researches the character, key factors, essence and forms of work of agricultural cooperation for the purpose of intensification of peasant farms and strengthening of their well-being in the NEP. Attention is drawn to the fact that both theoretical and practical mechanisms of the cooperative system contributed to solving a number of acute and painful economic problems, due to the ability of its specialists to mobilize organizational, production and financial opportunities. Agricultural cooperation of Ukraine tried to realize all economic reserves even inconspicuous, which could be found in agriculture, in order to increase the marketability of peasant farms, increase the productivity of peasant labor and economic well-being of peasant farms. A significant layer of informative data was constructed, critical analysis of which made it possible to determine that in the areas of the largest scarcity of land just due to the cultivation of quite labor-intensive beet crops, farms could improve their own economic situation. Attention was drawn to the fact that the specialists of the cooperation were not aiming at an immediate economic return, but, first of all, took care of the introduction of rational management methods in peasant beet sowing to increase economic potential, and only then the economic effect and economic success. It is noted that the peasants were offered such a model of management, the main postulate of which was mutually beneficial economic cooperation aimed at both satisfying the interests of the owners of peasant farms, and to intensify the industry. It was established that the agricultural cooperation was well aware of the socio-political and economic difficulties that faced it, but was constantly looking for opportunities to help the owners of farms effectively. Among such various forms of assistance to the peasantry there was the search for additional ways to increase the profitability of peasant farms. In general, the developed factual material, provisions and conclusions contained in this scientific work, argue that the successfully combining the availability of ever-increasing financial and economic opportunities, economic experience and organizational and managerial functions, agricultural cooperation was able to demonstrate in a short period of time, that together with the proper support of their means of production, the development of an effective mechanism for the sale of raw materials the farms were able to strengthen, become self-sufficient and achieve economic success. The achievements of the applicant expand modern ideas about the nature, key factors, and forms of work of Ukrainian agricultural cooperation in the years of the NEP and can serve to further develop issues of mechanisms of the cooperative movement in Ukraine.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Трояк Я. О. Соціально-економічні передумови створення спеціалізованої системи сільськогосподарської кооперації в УСРР (перша половина 1920 х рр.). Вісник Черкаського університету. Серія : Історичні науки. 2022. № 1. С. 114–120.
- Трояк Я. О. Організаційне становлення та початок виробничої діяльності Всеукраїнського товариства «Кооптах». Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Історичні науки. 2023. Т. 34(73), № 4. С. 71–75.
- Трояк Я. О. Формування та початок господарсько-економічної діяльності системи плодоовочевої кооперації «Плодоспілка». Літопис Волині : всеукр. наук. часоп. 2023. Вип. 29. С. 101–105.
- Трояк Я., Махия О. Сільськогосподарська кооперація як чинник відродження буряківництва в Україні в роки НЕПу. Вісник Черкаського університету. Серія: Історичні науки. 2025. № 3. С. 184–190.
- Трояк Я. О. Господарська діяльність всеукраїнського центру «Кооптах» в умовах НЕПу. Вплив глобалізації на розвиток науки, освіти та суспільства: міжгалузеві перспективи : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Ізмаїл, 4 жовт. 2025 р.). Ізмаїл, 2025. С. 65–68.
- Трояк Я. О. Досвід всеукраїнської спілки буряківничої кооперації «Бурякоспілка» у відродженні селянського бурякосіяння (1920–ті рр.). VI Міжнародна науково-практична конференція Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського до 107-ї річниці від дня заснування університету : тези доп. (м. Київ, 16 жовт. 2025 р.). Львів ; Торунь : Liha-Pres ; Таврійс. нац. ун-т ім. В. І. Вернадського, 2025. С. 357–360.
- Трояк Я. О. Основні напрями господарської діяльності Всеукраїнської спілки садово-городніх, виноградарських і бджільницьких кооперативів «Плодоспілка» в роки НЕПу. Science, Education, and Society in the Digital Age of Globalization: Synergy for the Future : Book of abstracts of Intern. Sci.-Pract. Conf. (Seattle, USA, Oct. 25, 2025). Seattle, USA : Golden Quill Publishing, 2025. P. 132–134.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами: 0121U111048, 0123U101600

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Морозов Анатолій Георгійович
2. Anatoliy G. Morozov

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5486-235X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125622

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, Черкаси, Черкаський р-н., 18031, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лазуренко Валентин Миколайович

2. Valentyn M. Lazurenko

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-3441-4485

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Черкаський державний технологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 05390336

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, Черкаси, Черкаський р-н., 18006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коріненко Павло Степанович

2. Pavlo Korinenko

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4068-1491

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

Код за ЄДРПОУ: 02125544

Місцезнаходження: вул. М. Кривоноса, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марочко Василь Іванович

2. Vasyl I. Marochko

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5664-7060

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут історії України Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 05416981

Місцезнаходження: вул. М. Грушевського, Київ, 01001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Касян Андрій Іванович

2. Andrii I. Kasian

Кваліфікація: к. і. н., доцент, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8073-7138

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125622

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, Черкаси, Черкаський р-н., 18031, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Присяжнюк Юрій Петрович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Черевко Олександр Володимирович

Відповідальний за підготовку
облікових документів

Хоменко Денис Володимирович

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна